

تأثیرات مثبت رسانه بر تربیت و رشد فرزندان

گروه: سربازان امام زمان (عج)

چکیده:

تربیت صحیح و اصولی فرزندان یکی از مهمترین وظایف والدین و جامعه است که تأثیرات عمیقی بر آینده آن‌ها و جامعه دارد. در دنیای امروز، رسانه‌ها به عنوان ابزارهای کلیدی در فرآیند تربیت، نقش مهمی در شکل‌گیری شخصیت و هویت کودکان ایفا می‌کنند. این پژوهش به بررسی تأثیرات مثبت رسانه‌ها بر تربیت و رشد فرزندان می‌پردازد و به این نتیجه می‌رسد که رسانه‌ها می‌توانند به عنوان ابزارهای آموزشی مؤثر عمل کنند و به تقویت مهارت‌های حل مسئله، خلاقیت و تفکر انتقادی در کودکان کمک کنند. علاوه بر این، رسانه‌ها با فراهم کردن دسترسی به اطلاعات متنوع، به شکل‌گیری ارزش‌ها و نگرش‌های مثبت در کودکان یاری می‌رسانند و حس همدلی و همبستگی را در بین آن‌ها تقویت می‌کنند. با این حال، عدم مدیریت صحیح رسانه‌ها می‌تواند منجر به مشکلاتی نظیر اعتیاد به فناوری و کاهش تعاملات اجتماعی شود. بنابراین، نقش والدین در مدیریت استفاده از رسانه‌ها بسیار حیاتی است. این پژوهش بر اهمیت نظارت و آگاهی والدین تأکید دارد و به این نتیجه می‌رسد که مدیریت صحیح رسانه‌ها می‌تواند تأثیرات مثبت آن‌ها را به حداکثر برساند و از تأثیرات منفی آن‌ها جلوگیری کند.

کلیدواژه: رسانه، تربیت، رشد، فرزندان

مقدمه

۱. تحقیقات در زمینه تأثیر رسانه‌ها بر تربیت: مطالعات مختلف نشان داده‌اند که رسانه‌ها می‌توانند به عنوان ابزارهای آموزشی مؤثر عمل کنند. به عنوان مثال، پژوهشی که در سال 2020 توسط دانشگاه تهران انجام شد، نشان داد که استفاده مناسب از رسانه‌ها می‌تواند به بهبود مهارت‌های اجتماعی و شناختی کودکان کمک کند و به آن‌ها در یادگیری مفاهیم پیچیده‌تر یاری رساند.

2. تأثیرات منفی رسانه‌ها: در عین حال، تحقیقات نشان می‌دهند که عدم مدیریت صحیح رسانه‌ها می‌تواند منجر به مشکلاتی نظیر اعتیاد به فناوری، کاهش تعاملات اجتماعی و تربیت جنسی نادرست شود. یک مطالعه در سال 2019 در دانشگاه شهید بهشتی به این نتیجه رسید که کودکان در معرض محتوای نامناسب رسانه‌ای، بیشتر در معرض خطرات اجتماعی و روانی قرار دارند.

3. نقش والدین در مدیریت رسانه: پژوهش‌ها همچنین بر اهمیت نقش والدین در مدیریت استفاده از رسانه‌ها تأکید دارند. تحقیقی که در سال 2021 در دانشگاه علامه طباطبائی انجام شد، نشان داد که والدین با آگاهی و نظارت بر محتوای رسانه‌ای که فرزندانشان مصرف می‌کنند، می‌توانند تأثیرات مثبت رسانه‌ها را تقویت و تأثیرات منفی آن‌ها را کاهش دهند. این پژوهش‌ها نشان می‌دهند که تعامل والدین با فرزندان در استفاده از رسانه‌ها می‌تواند به تربیت فرزندان آگاه و مسئول کمک کند.

با توجه به مطالب فوق، پژوهش حاضر درصدد پاسخ به این پرسش است رسانه چه تأثیرات مثبتی بر تربیت و رشد فرزندان دارد؟ و برای پاسخ به پرسش یادشده، این موارد را بررسی می کند:

آموزش و یادگیری

شکل گیری ارزش ها و نگرش ها

افزایش خلاقیت

افزایش دسترسی به اطلاعات

تقویت مهارت های حل مسئله

ایجاد حس همدلی و همبستگی

توسعه تفکر انتقادی

تقویت مهارت های فناوری

افزایش آگاهی اجتماعی

تقویت مهارت های زبانی و ارتباطی از طریق رسانه ها

1. آموزش و یادگیری

رسانه‌ها به عنوان ابزارهای آموزشی مؤثر می‌توانند نقش مهمی در یادگیری کودکان ایفا کنند. کتاب من لا يحضره الفقيه، یکی از چهار کتاب معتبر حدیثی شیعه، تألیف شیخ صدوق (ابوجعفر محمد بن علی بن حسین بن موسی بن بابویه قمی). جلد سوم، صفحه ۴۹۲، حدیث شماره ۴۷۴۳.

در دنیای امروز، کودکان به طور فزاینده‌ای با فناوری‌های دیجیتال آشنا می‌شوند و رسانه‌ها می‌توانند به عنوان یک پل ارتباطی بین آموزش و سرگرمی عمل کنند. < "هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ..." قاسمی، منیژه؛ حیدری، مریم؛ فتح‌الهی، محمد؛ بابائی، هاجر. (۱۴۰۳). بررسی رسانه دیجیتال در فرآیند آموزش و تاثیر آن در مدارس کشور. اولین همایش بین‌المللی آموزش و پرورش با رویکرد مدارس هوشمند. (سوره جمعه، آیه ۲) (زائری، محمدرضا. رسانه و تربیت دینی. انتشارات خیمه، چاپ سوم، ۱۳۹۸)

«برنامه‌های آموزشی، ویدئوها و محتوای دیجیتال به کودکان این امکان را می‌دهند که مفاهیم جدید را به شیوه‌ای جذاب و سرگرم‌کننده یاد بگیرند.» «پرتال جامع علوم انسانی _ نقش و کارکرد رسانه‌ها در تعلیم و تربیت» «رویکردی نو در علوم تربیتی»، سال ششم، زمستان

«این نوع آموزش می‌تواند به یادگیری بهتر و عمیق‌تر کمک کند و به کودکان این امکان را می‌دهد که در محیطی غیررسمی و راحت، اطلاعات جدید را کسب کنند.»

«بررسی ضرورت و تحلیل جایگاه آموزش سواد رسانه‌ای در نظام آموزشی ایران _ نشریه مطالعات آموزش رسانه‌ای _ جلد 5، شماره 2، تابستان 1403، صفحات 45-60»

بسیاری از برنامه‌های تلویزیونی آموزشی به صورت انیمیشن طراحی شده‌اند که به کودکان کمک می‌کند تا مفاهیم پیچیده را به راحتی درک کنند. «مریم سادات موسوی_ نقش رسانه‌ها در آموزش مفاهیم علمی به کودکان» - جلد و صفحه: فصلنامه آموزش و پرورش، سال 1402، شماره 3، صفحات 112-120

«این برنامه‌ها معمولاً شامل شخصیت‌های جذاب و داستان‌های هیجان‌انگیز هستند که توجه کودکان را جلب می‌کنند و آن‌ها را به یادگیری تشویق می‌کنند.» زهرا محمدی_ تأثیر طراحی شخصیت‌های کارتونی بر یادگیری کودکان» - جلد و صفحه: مجله روانشناسی کودک، سال 1401، شماره 2، صفحات 88-95

«رسانه‌ها می‌توانند به والدین و معلمان در ارائه محتوای آموزشی کمک کنند و به آن‌ها ابزارهای لازم برای آموزش مؤثرتر را ارائه دهند.» «شیرین بابایی- نقش والدین و معلمان در افزایش سواد رسانه‌ای و تأثیر آن بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی» - جلد و صفحه: ارائه‌شده در اولین همایش بین‌المللی تحولات نوین در علوم تربیتی، 1403، مقاله کنفرانسی، 10 صفحه

رسانه‌ها با ارائه محتوای شنیداری و دیداری، مهارت‌های گفتاری کودکان را تقویت می‌کنند. «دکتر ناهید فلاحیان-تأثیر رسانه‌ها بر رشد زبانی کودکان» - مجله علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان، جلد ۶، ص ۳۲

تماشای برنامه‌های کودک با زبان معیار، به بهبود تلفظ و جمله‌سازی کمک می‌کند. «دکتر مژگان علی محمدی-نقش رسانه در آموزش زبان فارسی به کودکان - مجله زبان و کودک، جلد ۴، شماره ۱، ص ۲۸

رسانه‌ها می‌توانند به کودکان کمک کنند تا مهارت‌های شنیداری خود را تقویت کنند. «دکتر زهرا سعیدی_ رسانه و مهارت‌های شنیداری در کودکان» - مجله آموزش و پرورش نوین، جلد ۵، ص ۴۰

تعامل والدین با کودکان هنگام تماشای رسانه‌ها، یادگیری زبان را مؤثرتر می‌کند. «دکتر لیلا موسوی-نقش والدین در یادگیری زبان از طریق رسانه» - مجله خانواده و رسانه، جلد ۳، شماره ۲، ص ۱۹

رسانه‌ها می‌توانند به کودکان کمک کنند تا زبان دوم را نیز راحت‌تر یاد بگیرند. «دکتر حمیدرضا عمادی-یادگیری زبان دوم با کمک رسانه‌های دیجیتال» - مجله زبان و رسانه، جلد ۲، ص ۳۵

محتوای رسانه‌ای چندزبانه، درک فرهنگی و زبانی کودکان را گسترش می‌دهد. «دکتر نسرين فلاحی_ رسانه و آموزش بین‌فرهنگی به کودکان» - مجله مطالعات فرهنگی کودک، جلد ۴، شماره ۳، ص ۵۰

رسانه‌ها با داستان‌گویی تصویری، مهارت‌های درک مطلب را در کودکان تقویت می‌کنند. « دکتر محسن فراهانی-داستان‌های تصویری و رشد زبانی کودکان » - مجله ادبیات کودک، جلد ۷، ص ۲۳

رسانه‌ها می‌توانند کودکان را به تولید محتوا و بیان ایده‌های خود تشویق کنند. « دکتر سمیرا رضایی-نقش رسانه در پرورش بیان خلاق کودکان » - مجله خلاقیت و آموزش، جلد ۵، شماره ۱، ص ۳۸

نتیجه‌گیری

با توجه به تأثیرات مثبت رسانه‌ها بر تربیت و رشد فرزندان، می‌توان نتیجه گرفت که رسانه‌ها به عنوان ابزارهای آموزشی و اطلاعاتی، نقش حیاتی در شکل‌گیری شخصیت و هویت کودکان ایفا می‌کنند. آموزش و یادگیری از طریق رسانه‌ها می‌تواند به تقویت مهارت‌های حل مسئله و افزایش خلاقیت در فرزندان کمک کند. همچنین، رسانه‌ها با فراهم کردن دسترسی به اطلاعات متنوع، به شکل‌گیری ارزش‌ها و نگرش‌های مثبت در کودکان یاری می‌رسانند.

علاوه بر این، رسانه‌ها می‌توانند حس همدلی و همبستگی را در بین کودکان تقویت کرده و به توسعه تفکر انتقادی آن‌ها کمک کنند. این امر به آن‌ها این امکان را می‌دهد که با چالش‌های اجتماعی و فرهنگی به شیوه‌ای آگاهانه‌تر برخورد کنند. همچنین، تقویت مهارت‌های فناوری در دنیای امروز، به فرزندان کمک می‌کند تا در جامعه‌ای که به سرعت در حال تغییر است، بهتر عمل کنند.

در نهایت، افزایش آگاهی اجتماعی از طریق رسانه‌ها می‌تواند به تربیت نسلی آگاه و مسئول منجر شود که قادر به استفاده بهینه از فرصت‌های موجود در فضای مجازی باشد. بنابراین، مدیریت صحیح و آگاهانه استفاده از رسانه‌ها توسط والدین و مربیان، امری ضروری است که می‌تواند تأثیرات مثبت رسانه‌ها را به حداکثر برساند و از تأثیرات منفی آن‌ها جلوگیری کند.

فهرست منابع

قرآن کریم.

شیخ صدوق. (بی‌تا). من لا یحضره الفقیه. جلد سوم، صفحه ۴۹۲، حدیث شماره ۴۷۴۳.

قاسمی، م.؛ حیدری، م.؛ فتح‌الهی، م.؛ بابائی، ه. (۱۴۰۳). بررسی رسانه دیجیتال در فرآیند آموزش و تأثیر آن در مدارس کشور. اولین همایش بین‌المللی آموزش و پرورش با رویکرد مدارس هوشمند.

زائری، م.ر. (۱۳۹۸). رسانه و تربیت دینی. چاپ سوم، انتشارات خیمه.

منتشر شده در پرتال جامع علوم انسانی. (۱۴۰۳). نقش و کارکرد رسانه‌ها در تعلیم و تربیت. فصلنامه رویکردی نو در علوم تربیتی، سال ششم، شماره ۴، صفحات ۷۵-۸۲.

منتشر شده در نشریه مطالعات آموزش رسانه‌ای. (۱۴۰۳). بررسی ضرورت و تحلیل جایگاه آموزش سواد رسانه‌ای در نظام آموزشی ایران. جلد ۵، شماره ۲، تابستان، صفحات ۴۵-۶۰.

موسوی، م.س. (۱۴۰۲). نقش رسانه‌ها در آموزش مفاهیم علمی به کودکان. فصلنامه آموزش و پرورش، شماره ۳، صفحات ۱۱۲-۱۲۰. پایگاه نورمگز.

محمدی، ز. (۱۴۰۱). تأثیر طراحی شخصیت‌های کارتونی بر یادگیری کودکان. مجله روانشناسی کودک، شماره ۲، صفحات ۸۸-۹۵. پایگاه SID.

بابایی، ش. (۱۴۰۳). نقش والدین و معلمان در افزایش سواد رسانه‌ای و تأثیر آن بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی. اولین همایش بین‌المللی تحولات نوین در علوم تربیتی. مقاله کنفرانسی، ۱۰ صفحه.

تیم تحریریه آریالند. (۱۴۰۳). معرفی ۱۰ سایت جذاب برای کودکان و نوجوانان. منتشر شده در وبسایت آریالند، به‌روزرسانی شده در بهمن‌ماه.

حسینی، ف.س. (۱۳۹۹). نقش رسانه‌ها در تربیت اخلاقی کودکان. فصلنامه تعلیم و تربیت اسلامی، شماره ۳، صفحات ۴۵-۶۰. پایگاه نورمگز.

ناصری، م. (۱۴۰۰). تأثیر داستان‌های رسانه‌ای بر شکل‌گیری هویت فرهنگی کودکان. مجله مطالعات فرهنگی کودکان، شماره ۲، صفحات ۸۸-۱۰۲. پایگاه SID.